

Mlč, nebo pozastav

Jakub Kříž

28.2.2023 19:48

Představenstvo České advokátní komory Foto: ČAK

Advokáti se v politice angažují, co je advokacie advokací a politika politikou. Platí to i dnes, najdeme je mezi členy vlády, Sněmovny i Senátu, ale také v mimoparlamentních stranách. Jako příslušníci časově flexibilního svobodného povolání mají k politické činnosti skvělé předpoklady. Navíc se dobře orientují v právním systému, což je nejsilnější z nástrojů uplatňování politické moci.

Jsou a byli nalevo i napravo. Například i dlouholetý předseda českých komunistů Vojtěch Filip byl v době svého politického angažmá advokátem.

Česká advokátní komora v minulém týdnu cítila potřebu sdělit světu, že postoje politiků-advokátů nejsou ani stanovisky této profesní komory, ani advokacie jako profesního stavu. To je docela banální sdělení a kdyby zůstalo pouze u něj, nestálo by za zmínku. Podobně projevy lékařů-politiků nejsou stanovisky České lékařské komory nebo advokátů-obyvatel Aše (což je také veřejnoprávní korporace) stanoviskem města Aše.

Předseda advokátní komory ale včas nešlápl na brzdu a své vyjádření – které ovšem je oficiálním vyjádřením komory – obohatil o další myšlenky. Například, že komora musí dbát na dobrou pověst advokacie jako celku (ano, to musí), a proto sleduje projevy veřejně činných advokátů v médiích a na sociálních sítích (to myslím už nemusí), je důsledně apolitická (to musí) a v rámci své kárné pravomoci projednává podněty a posuzuje, zda veřejně činní advokáti dodržují advokátní etiku (to také musí). A na konec přišla výzva:

„Domnívám se, že v dané situaci je na místě apelovat na politicky angažované advokátky a advokáty, a to zejména ty, kteří se v rámci politické soutěže orientují na skupiny voličů, jež nejsou spokojeny se stávajícím demokratickým systémem a převažující zahraničně politickou orientací České republiky, aby zvážili, zda by neměli po dobu své politické angažovanosti výkon advokacie pozastavit, aby jejich projevy nebyly dávány do souvislosti s advokací.“

Na tomto místě je vhodné připomenout, že Česká advokátní komora není **zájmovým klubem marketérů, který může ze svých řad vyloučit Marka Prchala** kvůli spolupráci s Andrejem Babišem, protože to není dostatečně voňavé angažmá. Je samosprávnou stavovskou organizací všech advokátů a ve vztahu k nim vykonává veřejnou správu. Advokát a člen České advokátní komory jsou synonymy. Pokud „politicky angažovaný“ advokát výkon advokacie pozastaví, nemůže ji vykonávat a žít se jí.

Pro advokátní komoru jako správní orgán platí ústavní zásada, že může své oprávnění uplatňovat pouze v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon (resp. také stavovský předpis) stanoví.

Ministr

spravedlnosti Pavel Blažek jednal se svými náměstký s vedením České advokátní komory Foto: MInisterstvo spravedlnosti

Postoj komory k „politicky angažovaným“ advokátům má být tedy jednoznačný: buď se dopouštějí kárného provinění, a pak mohou být potrestáni dokonce až vyškrtnutím ze seznamu advokátů, anebo se kárného provinění nedopouštějí, a pak se mohou politicky angažovat dle libosti a komora k tomu nemá co říct, obdobně jako nekomentuje činnost advokátů-včelařů. Cokoliv mezitím je cestou k nesvobodě.

Samostatný rozbor by si zasloužilo, co má předseda ČAK na mysli lidmi nespokojenými se „stávajícím demokratickým systémem a převažující zahraničně politickou orientací“. Jsou to jen nacisté a komunisté? Nebo také lidé kolem ANO, které část politického spektra za nedemokraty označuje? Nebo účastníci demonstrací Milionu chviliek pro demokracii? Jsou to LGBTIQ+ aktivisté, podle kterých stávající politický systém porušuje základní lidské právo na stejnopohlavní manželství? Anebo *pro-life* aktivisté, kteří protestují proti z jejich pohledu podstatnému deficitu stávajícího systému spočívajícímu v nedostatečné ochraně základního práva na život? Anebo má na mysli advokáty v řadách České pirátské strany, která podle svého dlouhodobého politického programu usiluje o restart systému (jakého jiného, než stávajícího a demokratického)?

Znamená to, že otázka zahraničně-politické orientace nemá být předmětem politické diskuse? Jak jinak se tvoří vůle soudobého státu, ať již jde o otázky politiky domácí nebo zahraniční, než střetem soupeřících koncepcí, či chceme-li použít slova ústavy v mezích volné soutěže politických stran? Nebo chceme podezírat její tvůrce, že soutěž politických stran chápali jako anketu oblíbenosti v rámci jednotné, z vnějšku nekritizovatelné, fronty?

Rozhodně nesouhlasím s každým politickým stanoviskem, které zastává politik-advokát. Některá z nich považuji za špatná a nebezpečná, jiná za hloupá nebo pitomá. Ale proč bychom na jejich původce měli křičet „odejdi z advokacie“. Předseda ČAK bude protestovat, že on nemluví o odchodu, ale pozastavení výkonu. My právníci máme slovíčkaření v krvi. Ale co jiného je pozastavení výkonu advokacie, než dočasný odchod z profese? Podle zákona o advokacii nesmí pozastavený advokát poskytovat právní služby. Čím by se měl tedy advokát-politik živit? Možná to v představenstvu komory neví, ale pokud nejste poslancem či senátorem nebo člověkem upíchnutým na dobrou pozici vládní stranou, je pro vás politika nezřídka nákladným koníčkem, rozhodně ne příjem vytvářející aktivitou.

Moje profesní deformace mi velí hledat něco na obhajobu každého kroku. Možná, že se advokátní komora dočasným upozaděním problémových členů chce vyhnout utahování šroubů v rámci kárné rozhodovací praxe, a tedy přezkumu politiky svými kárnými orgány a následně správními soudy. Možná je pod něčím tlakem a potřebuje si alespoň mediálně umýt ruce. Nevím.

Vím ale, že advokátní komora má chránit nezávislý a svobodný výkon advokacie. A k tomu patří určitá míra odvahy a schopnost stát na straně těch, kteří sklízí pískot, ať již veřejnosti nebo elit. Anebo alespoň mlčet. Pokud to nezvládne komora, co očekává od svých členů, kteří svoji každodenní práci odvádějí před očima svých sousedů ve prospěch i těch nejméně populárních klientů (např. pachatelů znásilnění či vrahů, mám-li zmínit některé), s vědomím, že obhajoba se již nikdy nesmí stát součástí obžaloby?

Těžko si představit silnější apel předsedy samosprávné organizace advokátů než na (dočasné) opuštění advokátního stavu. Málem to vypadá, jako by nám zde docházelo ke státnímu převratu. Když tak silné pojmy a gesta vyplývají v rámci současných politických střetů, jaká slova nám zbydou, až skutečně půjde do tuhého?

Když dnes představenstvo České advokátní komory naznačuje, kdo je demokrat a kdo již není, vydává se na cestu, na jejímž konci mohou být prověřkové komise chránící dobrou pověst advokacie očištěním od nežádoucích živlů. Není to ještě tak dlouho, kdy některé druhy právního poradenství byly svěřovány jen některým advokátům, těm spolehlivějším; a ani ti méně spolehliví nesměli dávat najevo politickou nespokojenost.

„Vy, kteří mluvíte, vy neznáte své vlastní peklo,“ říká hrdina Bloyova románu těm, kteří neprohlédli hloubku propasti, před níž vrávorají. Pokud se advokacie zpolitizuje – a přesně to předseda ČAK svým výrokiem dělá – bude na kraji jedné z nich stát.

Jakub Kříž